

KAITSEMINISTEERIUM

Justiits- ja Digiministeerium
Suur-Ameerika 1, 15006 Tallinn
info@justdigi.ee

Teie: 05.11.2025 nr JDM/25-1226/-1K

Meie: 06.01.2026 nr 5-7/25/103-3

Vabariigi Valitsuse seaduse, halduskoostöö seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamine märkustega arvestamisel

Justiits- ja Digiministeerium (JDM) on saatnud Kaitseministeeriumile kooskõlastamiseks Vabariigi Valitsuse seaduse, halduskoostöö seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (VTK). Kaitseministeerium on VTK läbi vaadanud ning esitab järgmised kommentaarid ja ettepanekud.

1. Kaitseministeerium toetab VTK üldist eesmärki, milleks on haldusesisese järelevalve (s.o teenistuslik järelevalve ja haldusjärelevalve) regulatsiooni muutmine terviklikumaks, arusaadavamaks ja tõhusamaks ning viia haldusjärelevalve üldregulatsioon halduskoostöö seadusesse, jättes eriseadustesse üksnes valdkonnaspetsiifiliselt põhjendatud erisused.
2. Kaitseministeerium ei toeta alljärgnevatel põhjustel VTK kohast regulatiivset lahendust, mille järgi kavandatakse vaidealluvus anda erinevates vaidemenetlustes läbivalt üldpõhimõttena kõrgemalseisvale asutusele ehk muuta kehtivat haldusmenetluse seaduse (HMS) § 73 lõiget 3.¹ Näiteks on VTK-s välja pakutud muudatuse sisuks, et „kui haldusorgani üle teostab teenistuslikku järelevalvet minister, lahendab vaide haldusakti andnud või toimingu sooritanud ministeerium, kelle valitsemisalas kuulub haldusakti andnud või toimingu sooritanud valitsusasutus.“
 - 2.1. VTK kohaselt jõuavad muudatuse tulemusena valitsemisalas tõusetuvad praktilise elu probleemid ja vaidlused senisest enam ministeeriumidesse, mille tulemusel muu hulgas paraneb ka ministri kui poliitilise juhi roll ja vastutus. Kaitseministeeriumi hinnangul on võimalik tagada tõhus järelevalve ministeeriumi valitsemisala asutuste ja muude ministeeriumi hallatavate riigiasutuste tegevuse seaduslikkuse üle teenistusliku järelevalve teostamisega.
 - 2.2. VTK kohaselt väheneb muudatusega vaiete menetlemise võrra töökoormus senistes asutustes, kuid suurendab töökoormust ministeeriumides. Samuti nähtub VTK-st, et andmed selle kohta, kui palju ametnikke praegu vaietega tegeleb, ei ole VTK koostamisel ajal kättesaadavad, ning ka ajakulu ei ole võimalik detailselt prognoosida. Kaitseministeeriumi hinnangul kaalub vastav muudatuse negatiivne mõju üles positiivse mõju. Negatiivseteks mõjudeks on ministeeriumide töökoormuse oluline kasv, vajadus täiendavate ametikohtade loomise järele (sh täiendava rahastuse järele), sisebürokratia suurenemine ja osati ülesannete dubleerimine (nt sisendi vaiete menetlemiseks peaks andma haldusakti andnud või toimingu sooritanud valitsusasutuselt).
 - 2.3. Lisaks eeltoodule märgib Kaitseministeerium, et 1. aprillil 2023. aastal jõustusid kaitseväeteenistuse seaduse (KVTS) muudatused, mis muu hulgas hõlmasid muudatusi ka vaidemenetlustes². Muudatustega tunnistati kehtetuks KVTS § 214-216 lähtudes HMS § 73

¹ HMS § 73 lg 3 sätestab, et kui haldusorgani üle teostab teenistuslikku järelevalvet minister, lahendab vaide haldusakti andnud või toimingu sooritanud haldusorgan, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti.

² Kaitseväeteenistuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 623 SE. Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/0a6c0d66-5ffa-4b53-b56b-9e3c8c063d4b/>

lõikest 3. Enne 1. aprilli 2023. aastat kehtinud KVTSi § 214 lõike 2 kohaselt oli vaidealluvus sätestatud järgmiselt: 1) Kaitseressursside Ameti (KRA) otsusega mitte nõustumisel tuli vaie esitada Kaitseministeeriumile KRA kaudu; 2) tegevteenistusse võtmise ja tegevteenistusse vabastamise asjades tuli vaie esitada Kaitseväge juhatajale. Kui haldusakti andis Kaitseväge juhataja, siis Kaitseministeeriumile Kaitseväge juhataja kaudu ning 3) kaitseväeteenistusega seotud asjades – otsuse teinud ülema vahetule ülemale. Kui otsuse tegi Kaitseväge juhataja, siis Kaitseministeeriumile Kaitseväge juhataja kaudu. Enne muudatuste jõustumist kehtinud korra alusel menetlesid KRA ja Kaitsevägi vaiedeid peamiselt ise. Näiteks Kaitseministeeriumile laekus 2019. aastal KRA otsuse peale esitatud vaiedeid kokku 5 ning Kaitseväge juhataja otsuse peale ei esitatud ühtegi vaiet. Seega jäeti ka edaspidi vaiete menetlemine haldusorgani (KRA ja Kaitsevägi) pädevusse ning vaideotsusega mittenõustumisel saab vaide esitaja pöörduda kohtusse. Kaitseministrile jäi aga endiselt õigus teostada teenistuslikku järelevalvet valitsemisala asutuste juhtide antud aktide ja toimingute üle³. Seega KRA-l ja Kaitseväel on vastav pädevus ning piisav ressurss vaiete menetlemiseks. HMSis vaidealluvuse kavandatava muudatusega langeks vaiete menetlus Kaitseministeeriumile, mis tooks kaasa käesoleva kirja punktis 2.2. välja toodud negatiivsed mõjud.

3. Kaitseministeerium ei toeta kavandatavat muudatust, mille kohaselt soovitakse luua võimalus, et vaidel oleks samuti haldusakti täitmist peatav toime. Kaitseministeeriumi hinnangul on juba halduskohtumenetluse seadustikus oma õiguste kaitseks tagatud väga efektiivsed ja laiad esialgse õiguskaitse taotlemise võimalused. Kehtivat laia kaebeõigust kasutatakse kohati üsna valimatult ning ka pahatahtlikul ja venitamise eesmärgil.

Kokkuvõtvalt teeb Kaitseministeerium ettepaneku jätta VTK-st välja vaiete menetluse andmine ministeeriumile ja vaietele haldusakti täitmist peatava toime andmine.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanno Pevkur
minister

Meelika Väravas
meelika.varavas@kaitseministeerium.ee

³ Kaitseväeteenistuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 623 SE. Seletuskiri 105-106. Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/0a6c0d66-5ffa-4b53-b56b-9e3c8c063d4b/>